

Univerza za tretje življenjsko obdobje **41** let

»Najti moramo besede, ki dosežejo drugega. Številne besede tega ne zmorejo.«
François Bayrou

O bivanju mladih in starih. Konzultativni forum pri predsednici države Brdo pri Kranju, 30. maj 2025

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje, njena mentorica arh. Meta Kutin ter njena študijska skupina se že deset let raziskovalno posvečajo vprašanju prostorskih kompetenc starejših, za njihovo identiteto pomenljivih krajev ter položaju starejših v urbanem prostoru. Forum žal ni temeljil na prepletanju mnenj. Presenetil nas je zgolj podatek, da 44 % mladih živi pri starših (mladi smo po novem do 35. leta) in ta, da 80 % mladih želi živeti v lastni hiši z vrtom in na podeželju, takšnem, ki ga Švicarji imenujejo *Hinterland*, ali urbanizirano podeželje z mestno infrastrukturo. Uporabljen podatek je tudi ta, da obstaja fond, iz katerega se financira postavljanje dvigal v starih stanovanjskih stavbah. Dogodka sta se udeležili Meta Kutin in Dušana Findeisen.

Osem navdušencev je bilo dovolj, da je nastala UTŽO Brda Brda, 16. maj 2025

Minilo je deset let, odkar so se prvič zbrali na Gradu Dobrovo »v ambientu, ki prija«. Navzoče in goste so takrat pričakale češnje, predavanje, druženje. Letos, po 10 letih, se je slovesno vzdušje ponovilo. Kulturni program so ob desetem jubileju z roko v roki izvedli krajani, starejši študenti in osnovnošolci. S kratkim videoposnetkom in izdajo retrospektivnega zbornika so navzoče popeljali skozi zgodbo delovanja svoje organizacije. Na UNITRI Brda se učijo tujih jezikov, pridobivajo znanje s področja umetnostne zgodovine, igrajo citre, ohranjajo kulturno dediščino in nasploh pridobivajo znanje, ki ga potrebujejo kot turistični vodniki po svojem kraju. Navzoče sta nagovorila Franc Mužič, župan Občine Brda, in prof. dr. Ana Krajnc, predsednica mreže Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje. UNITRI Brdo je dokaz, da znanje ni geografsko omejeno in da se z »ruralnim izobraževanjem odraslih« plemenitijo podeželska in druga okolja. Prisluhnite pogovoru z Duško Prinčič Domenis, predsednico UTŽO Brda: <http://primorskival.si/novica.php?oid=23259>

Z U3O Festom radostno zaključili študijsko leto

Celje, 16. maj 2025

Na Univerzi za tretje življenjsko obdobje, ki deluje pri Osrednji knjižnici Celje, število članov iz leta v leto raste. Zdaj jih je že 743, samo v zadnjem letu se jim je pridružilo kar 200 novih. Prihajajo iz Celja, pa tudi Žalca, Rogaške Slatine, Šmarja pri Jelšah, Slovenskih Konjic in drugih okoliških krajev. Udeleženci obiskujejo 34 izobraževalnih programov, študijsko leto 2024/2025 pa so na UTŽO Celje zaokrožili s festivalom, ki se je vsem krajanom in obiskovalcem na očeh odvijal pred knjižnico. Člani in njihovi mentorji so na odru in stojnicah predstavili paleto svojih programov. Povezovalca prireditve sta bila Mojca Videmšek in Tadej Strnad, koordinatorska študijskih skupin. Navzoče je v imenu Slovenske UTŽO nagovorila Alijana Šantej. Oglejte si video predstavitev in fotografije z dogodka: [Fest U3O Celje](#)

Martina v pogovoru

Na obisku na logaški univerzi. UTŽO je lahko le kolektivno dejanje

Logatec, 23. maj 2025

V Logatec smo se podali, da naredimo prvega v nizu intervjujev s slovenskimi UTŽO, z njihovo mentorico Martino Rupnik Martinčič. Njeno ime se je znašlo na vrhu seznama tistih, ki bi utegnili to univerzo najbolje predstaviti, a njeno ime ni bilo osamljeno na seznamu predlaganih. »Tudi mnogi drugi bi lahko bili na mojem mestu«, je iskreno dejala Martina, mentorica za angleški jezik, ki na tej univerzi že trinajst let vodi šest študijskih skupin. »Metka (Metka Rupnik je predsednica te univerze) ima nos za tiste, ki so ali bi utegnili postati dobri mentorji in mentorice. Odprta je za novosti! Pa dajmo, pravi v zaupanju do njihovih zamisli. Njena dobra volja se širi k vsem drugim«, je v intervjuju povedala Martina Rupnik Martinčič. UTŽO Logatec je nastala pred trinajstimi leti. Metka Rupnik, nekoč ravnateljica osnovne šole in častna meščanka Logatca, je bila zmeraj povezana s svojim krajem in je čutila njegov utrip. Okrog sebe je zbrala skupino in študente - danes jih je 277 - ki prihajajo redno skozi leto in se povežejo v skupnost. Študijskih skupin je zdaj že več kot 35, programskih usmeritev pa 18.

El Nost, Milano, državljani na odru

Participativno v umetnost s projektom UTŽO Rogaška Slatina ARTicipate Rogaška Slatina, maj 2025

Če skupina igralcev prisluhne ljudem v skupnosti, se odzove na njih, išče obliko slišnosti tistih, ki niso slišani, ali to pomeni, da so politično dejavni? Rekli bi, da so! Participirati v družbi pomeni biti navzoč, viden, delovati v dobro vseh. V okviru projekta [ARTicipate](#), mednarodnega programa Erasmus+, so se na UTŽO Rogaška Slatina preizkusili v participativni fotografiji in snemanju podkastov, v digitalnem pripovedovanju zgodb in participativnem gledališču. To slednje (participatory theatre) je gledališče, kjer se občinstvo »potopi« v igro v interakciji z igralci. Partnerji bodo v projektu ARTicipate napisali priročnike za izobraževalce odraslih (metode, vaje), pa tudi spletno platformo s prikazom najboljših praks za navdih. Udeleženci UTŽO so digitalno ustvarjali pripovedi o sebi (življenjska pot, vrednote, spomini, predmeti), v participativnem gledališču pa so raziskovali različne življenjske situacije in se učili drug od drugega. Umetnost, to dobro vemo, pomeni ustvarjalnost, ponos, dostojanstvo. (Vir: EPALE)

Baldrijan ali zdravilna špajka. *Valeriana officinalis*

»Za vsako bolezen rož'ca raste«, pravijo v študijskem krožku Zeliščarstvo Maribor, maj 2025

Zeliščarstvo in stare zdravilne prakse so nas popeljali k sodobnim naravnim zdravilom. Zeliščarji so poznavalci zdravilnih rastlin, rastišč svojega območja, svojega obdobja in civilizacije. Mi, denimo, hvalimo učinke zdravilne špajke (baldrijana), Angleži jo bolnikom odsvetujejo, ker je ne poznajo. Dandanes se tradicionalno znanje vse bolj povezuje s sodobnimi zdravstvenimi dosežki in žanje vse večje zanimanje. Na UTŽO Maribor, ki deluje pri Mariborski knjižnici, ima študijski krožek Zeliščarstvo že dolgo zgodovino pod vodstvom dveh zaporednih mentoric, Irene Lenič in Ane Podlesek. Cilji? Prepoznati invazivne rastline, spoznati zdravilne rastline, poglobiti zanimanje zanje, jih znati nabirati in uporabljati - tudi v naravni kozmetiki - in predvsem širiti znanje z razstavami in drugače. Znanje, ki ga članice pridobivajo, koristno lajša tudi starostne tegobe. Zanosno in zavzeto ga posredujejo družinskim članom in prijateljem. (Vir: Ana Hanžič, Marija Brezovec)

Iz zbirke muzeja mode v mestu Hasselt

O tekstilih, oblačilih in umetnostnih delih ter Poletni univerzi v oddaji Storž Ljubljana, 15. maj 2025

V oddaji Storž na Radiu Prvi sta sodelovali andragoginja Alenka Gabriela Ščuka ter umetnostna zgodovinarica in galerijska pedagoginja Kaja Rožman. »S tujimi partnerji pripravljamo izobraževalni program za izobraževalce za področje trajnostne rabe oblačil. Modna industrija res ni trajnostna. Največ kemikalij je v živih barvah, v potiskih, zato so te tekstilije najbolj strupene, saj kemikalije ostanejo v njih. Samo en odstotek oblačil se reciklira in oblačilo v poprečju oblečemo le sedemkrat do desetkrat, potem pa gre v smeti! Naši študenti o temi tekstilij in trajnosti vedo veliko, a ko se nekdo poglobi v njiju, zve več in morda prične delovati kot dejavni državljani«, je povedala Alenka. Kaja Rožman je predstavila svoj program na Poletni univerzi, v katerem se bodo udeleženci sprehodili po izbranih umetnostnih delih svetovnih umetnikov in program Slovenske umetnice, ki bo (ponovno) zaživel v novem študijskem letu. Več: <https://prvi.rtvsl.si/podkast/storz/2125127/175131908>

Prejemnici priznanja Milena Bratun levo zgoraj in Alenka Tatjana Sterle desno zgoraj

Milena Bratun in Alenka Tatjana Sterle sta prejeli priznanje za naj prostovoljsko delo Ljubljana, 15. maj 2025

Mladinski svet Slovenije je že triindvajsetič podelil priznanja izbranim prostovoljcem in prostovoljkam. V imenu Ministrstva za javno upravo je dogodek gostila predsednica republike Nataša Pirc Musar. Med prejemnicami priznanja sta tudi Milena Bratun, animatorica skupine UNICEF-ovih prostovoljk v projektu Punčka iz cunj, UTŽO Ljubljana, in članica prostovoljske skupine Alenka Tatjana Sterle. Njima in skupini gredo naše čestitke!

Vzorčno mesto Velenje sprejema obiskovalce vseh starosti

Vzorčno mesto Velenje daje zgled in nas pelje na sprehod po virtualni ulici

Na forumu EPUO, ki ga je že v letu 2021 vodil Andragoški center Slovenije, je med drugim naredil vtis primer *Velenja vzorčnega mesta* - ustvarjenega prostora za animiranje, motiviranje, usposabljanje na področju novih tehnologij, aplikacij itd., prostora za usposabljanje in prostora dejavnih dni. Omenili so tudi virtualni vrt, kjer virtualno sadijo, gojijo, obdelujejo rastlinje različne generacije, vključno starejši, ki so v četrtem življenjskem obdobju (stanju delne odvisnosti in v domu starejših). Vzorčno mesto navdušuje tako, da si na Slovenski UTŽO želimo snovati izobraževalno potovanje v to mesto in v to vzorčno mesto. *Izobraževalnega turizma na temo tehnologij* doslej še nismo organizirali za svoje študente. Pa še to, tehnologija je sredstvo, je posrednik, ki vpliva na nas in mi vplivamo na tehnologijo. Tehnologija ne deluje brez nas ... z njo imamo povratno razmerje. Če bi vsako orodje lahko opravljalo svoje delo, ljudi ne bi potrebovali. Tako tudi umetna inteligenca potrebuje človeka. Tehnologija je moralno nevtralna, na nas je, da jo uporabljamo v dober ali slab namen. Več: <https://izleti.turisticna-zveza.si/seznam/717>

Jasne misli

Vedrana Rudan o ženskah, življenju in starosti. Sreča je, če se lahko upreš

Garcia Lorca trdi, da je moč pisati le o treh stvareh: ljubezni, trpljenju in smrti. Vedrana Rudan pa piše o ženskah, življenju in starosti. Z na videz lahkotnimi besedili, v žanru najbolje prodajanih knjig, besedili, pisanimi nemalokrat v grobem, a tudi humornem jeziku Vedrana Rudan pripoveduje (svojo) resnico ... o ženskah, družbi in starosti. »Ženske niso več osebnosti, so predmet v rokah kapitala. Ženske smo skozi življenje lahko brez vsega, pravi, a brez ljubezni (odraslih) otrok ne zmoremo ... Otroci pridejo k nam. Joj, kako so dobri, da so mi pripeljali vnuke in mi dovolili, da jih popazim! Joj, kako so dobri, da so mi pripravljeni poiskati sobo v domu starejših, veliko 12 kvadratnih metrov, kjer najdeš vse, prav vse, kar potrebuješ, spalnico, dnevno sobo, kopalnico, vse v zameno za mojo hišo. Jaz sem iskrena, a pri svojih letih tudi sicer lahko rečem, kar hočem ... Sem res usposobljena, da govorim o življenju, preprosto zato, ker sem stara? ... Sicer pa, človek mora biti star, da je srečen. Čim bolj se staramo, tem manj potrebujemo, imamo deset kilogramov čez mero, smo na dieti ... in porabimo malo. Če spoznamo svoje meje in jih obvladujemo, smo srečni. Mi stari smo srečni, ker nimamo meja, za mejo imamo le državo ... ta pa je žal neobvladljiva. Sreča je, če se lahko upreš ... Verjemite ali ne, življenje sem vzljubila komaj zdaj, ko ga izgubljam.«

Temu bi se še krave smejale. Kaj veste in česa ne veste o slovenskih frazemih?

O frazemih, ki so vsepovsod okoli nas, oziroma o frazeoloških enotah vemo, da nastanejo, ko se vsaj dve besedi trdno povežeta v stalno zvezo in ju tako povezani spravimo v spomin. Kaj pomeni, denimo, *pisana mati*? Ta frazem se zgublja, pomeni pa mačeha, ki je kot mati

napisana zgolj na papirju. 'Pojdi se solit', zabrusimo nekomu, čigar vedenje *nam gre na živce*, pa tudi 'ne mi pameti solit', mu pravimo ali ne poučuj me, saj vem ...! Da so frazemi večinoma neprevedljivi, vemo. Nedavno smo bili priča šaljivi situaciji, ko so ta frazem nekega bivšega premierja prevedli z »Do not salt my mind«. Prevodi frazemov so redko mogoči, in če že, so najraje interpretativni. Frazemi so tudi vsakdanji pozdravi, kot so *dobro jutro, dober dan*. Jutro ali dan sta zmeraj dobra, nikoli lepa in tako ne rečemo *lepo jutro* v pozdrav nekomu, ki ga srečamo. On je *fant od fare!* Ta frazem izhaja iz časov, ko so otroke zapuščali na cerkvenem stopnišču. Prvega aprila mnogi mnoge *povlečejo za nos, jih* prevarajo, pretentajo. Kako je nastal ta glagolski frazem? Izvor so živali, ki so jim natikali rinke.

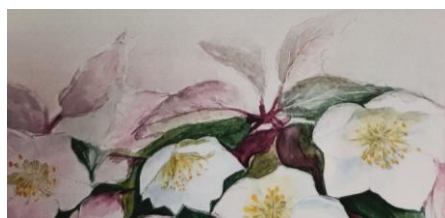
Frazemi so lahko v povezavi s predmeti, denimo, padla mu je *sekira v med*, živalmi, denimo *temu bi se še krave smejale* (tako neumno je!) ali deli telesa. *To je storil na vrat na nos* oziroma brez premisleka, *leži mi na srcu, kamen se mi je odvalil od srca, pri srcu mi je* ali *na jetra mi gre, v želodcu me ima*. Veliko frazeoloških enot danes prevzemamo iz angleščine in drugih tujih jezikov, denimo *okostnjaki iz omare*. Politiki pogosto uporabljajo frazeme, da bi se njihove povedi bolje vtisnile v spomin. Denimo *iz te moke ne bo kruha* ali novejši frazem *strici iz ozadja* ali *mečejo si pesek v oči*, kar pomeni varati, slepiti nekoga. Ta frazem se nanaša na čas, ko so si rokoborci metali prah v oči, da bi zaslepili nasprotnika in mu odvzeli moč. Kaj pa danes? (Vir: izr. prof. dr. Nataša Jakop)

Napovedujemo, vabimo

Vpis v novo študijsko leto UTŽO Ljubljana

Vpis v novo študijsko leto bo potekal v mesecu septembru. Študijske programe bomo objavili konec meseca avgusta na spletni strani UTŽO: <https://www.utzo.si/studijski-programi>
Oglejte si predstavitveni video UTŽO Ljubljana: <https://youtu.be/DYmeCeuOOG8>

Dih pomladi. Likovna razstava UTŽO Vrhnika

Vabljeni na ogled razstave likovnih del članov in članic študijskega krožka Risanje in slikanje UTŽO Vrhnika, mentor akad. slikar Janez Kovačič, ki bo na ogled do 8. junija 2025 v Galeriji Cankarjevega doma Vrhnika.

Obiščite stojnico UTŽO na »Dnevu soseda« v parku pred Centrom Rog

Sobota, 7. junij 2025, od 10. do 13. ure

UTŽO Ljubljana se bo predstavila s promocijsko stojnico. Člani študijskih krožkov za keramiko in mentorica Lučka Šičarov bodo pripravili razstavo drobnih keramičnih izdelkov, ki so jih ustvarjali skozi študijska leta in bodo obiskovalce dogodka z njimi obdarili.

Širimo obzorja, združujemo ljudi

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Spletne novice slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje ureja Dušana Findeisen.

Če novic ne želite več prejemati, to sporočite na naslov univerza3@siol.net